

Nukentėjusiųjų teisės baudžiamosiose bylose - Kroatija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [hr](#).

Nusikaltimų aukos ikiteisminio tyrimo metu ir nagrinėjant baudžiamąsias bylas turi įvairias teises, o ypatinga apsauga teikiama vaikams ir nusikaltimų lytinio apsisprendimo laisvei ir prekybos žmonėmis aukoms.

Nusikaltimo auka turi teisę:

- gauti informaciją, kurią privalo teikti policija, tyrėjas, prokuratūra (*državno odvjetništvo*) ir teismas;
- iš paramą nusikaltimų aukoms teikiančių įstaigų, organizacijų ir institucijų gauti veiksmingą psichologinę ir kitą ekspertų teikiamą pagalbą;
- dalyvauti baudžiamojoje byloje kaip nukentėjusioji šalis;
- būti prokuroro (*državni odvjetnik*) informuota apie veiksmus, kurių buvo imtasi remiantis aukos pareiškimu ir pateikti skundą vyriausiajam prokurorui (*viši državni odvjetnik*);
- gauti valstybės finansuojamą specialisto konsultaciją, jeigu dėl nusikaltimo patyrė didelių psichosomatinų sutrikimų arba buvo labai rimtų pasekmių;
- pareikšti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo;
- gauti kompensaciją pagal atskirą įstatymą, jeigu dėl smurtinio nusikaltimo patyrė sunkius kūno sužalojimus arba sveikata buvo sunkiai sutrikdyta.

Nusikaltimo lytinio apsisprendimo laisvei arba prekybos žmonėmis auka, be pirmiau išvardytų teisių, turi šias teises:

- prieš apklausą susisiekti su valstybės finansuojamu advokatu, kurio išlaidos apmokamos iš biudžeto;
- teisę į valstybės finansuojamą advokatą;
- policijos komisariate arba prokuratūroje būti apklaustam tos pačios lyties asmens;
- kad apklausos metu dalyvautų asmuo, kuriuo pasitiki;
- neatsakyti į nereikalingus klausimus, susijusius su asmeniniu gyvenimu;
- prašyti, kad apklausa būtų surengta naudojant audiovizualinę įrangą;
- teisę į asmens duomenų konfidencialumą;
- reikalauti rengti uždarus teismo posėdžius;
- apie šias teises būti teismo, prokuroro ir policijos informuotam prieš pirmą apklausą.

Jeigu nusikaltimo auka tapo vaikas, be pirmiau išvardytų teisių, jis turi šias teises:

- teisę į valstybės finansuojamą advokatą;
- dalyvaujant procedūrose būti lydimam asmens, kuriuo pasitiki;
- teisę į asmens duomenų konfidencialumą;
- būti apklausiamas ne teisme, o savo namuose arba kitoje specialiai įrengtoje patalpoje;
- reikalauti rengti uždarus teismo posėdžius;
- kad apklausa būtų vykdoma toje pačioje patalpoje su vaiku nedalyvaujant teisėjui ar šalims, naudojant audiovizualinę įrangą, valdomą profesionalaus padėjėjo;
- kad per apklausą būtų skiriamas ypatingas dėmesys, siekiant nepakenkti vaiko psichikos sveikatai.

Vaikais yra laikomi visi 18 metų nesulaukę asmenys.

Vaikus liudytojus ir aukas turi apklausti ikiteisminio tyrimo teisėjas įrodymų rinkimo stadijoje, o vaikas liudytojas į teismą išskviečiamas per savo tėvus arba globėjus.

Privatus kaltinimas

Pranešus apie nusikaltimą, prokuroras baudžiamąjį persekiojimą dažniausiai pradeda savo iniciatyva.

Privatus kaltinimas baudžiamojoje byloje gali būti pareiškiamas dėl nusikaltimų, dėl kurių ji iškeliami pareiškus privatų kaltinimą. Privatus kaltinimas turi būti pareiškiamas per tris mėnesius nuo dienos, kurią įgaliotasis fizinis arba juridinis asmuo sužinojo apie nusikaltimą ir nusikaltėlį.

Susijęs ieškinys dėl žalos atlyginimo

Nusikaltimo auka yra ir nukentėjusioji šalis, todėl turi teisę teisme pareikšti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Toks ieškinys gali apimti tokius reikalavimus:

- kompensuoti žalą – tai gali būti turtinė arba neturtinė žala (pvz., patirtas skausmas, baimė);
- grąžinti prarastus daiktus, jeigu nukentėjusioji šalis gali įrodyti, kad buvo tokių daiktų savininkas arba teisėtas valdytojas;
- pripažinti negaliojančiu konkretų sandorį, jeigu turtinis sandoris buvo sudarytas nusikalstamu būdu (jeigu kaltinamasis priverstė nukentėjusįjį sudaryti sutartį).

Susijęs ieškinys dėl žalos atlyginimo kaltinamajam gali būti pareikštas baudžiamojoje byloje arba iškeliant atskirą civilinę bylą. Jeigu ieškinys pareiškiamas baudžiamojoje byloje, kad jis būtų priimtas nagrinėti, būtina, kad teismas priimtų apkaltinamąjį nuosprendį.

Toks nuosprendis nėra būtinas nagrinėjant civilinėje byloje pareikštą ieškinį.

Nukentėjusiųjų šalių teisės tyrimo metu ir baudžiamajame procese

Tyrimo metu nusikaltimo aukos, privatus kaltintojai ir nukentėjusieji turi teisę nurodyti faktus ir vėliau pateikti juos patvirtinančius įrodymus, kurie yra reikšmingi nusikaltimui, nusikaltėliui (-iams) ir reikalavimams susijusiame ieškinyje dėl žalos atlyginimo nustatyti.

Auka, kuri kaip nukentėjusioji šalis dalyvauja baudžiamojoje byloje, turi teisę:

- kalbėti savo gimtąja kalba, įskaitant kurčiųjų arba nereginių ir kurčių asmenų gestų kalbą, ir gauti vertėjo pagalbą, jeigu ji nesupranta kroatų kalbos arba ja nekalba, ir gauti vertėjo arba gestų kalbos vertėjo pagalbą, jeigu ji kurčia arba neregė ir kurčia;
- kalbėti savo gimtąja kalba;
- pareikšti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo ir teikti prašymus dėl laikino draudimo;
- būti atstovaujamas;
- nurodyti faktus ir vėliau pateikti juos patvirtinančius įrodymus;
- dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;
- atvykti į bylos nagrinėjimą, dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;
- susipažinti su bylos dokumentais;
- prašyti būti prokuroro informuota apie veiksmus, kurių buvo imtasi remiantis aukos pareiškimu ir pateikti skundą vyriausiajam prokurorui;
- paduoti skundą;
- pateikti prašymą dėl baudžiamojo persekiojimo ir pareikšti privatų kaltinimą;
- gauti informaciją apie atmetą baudžiamąjį kaltinimą arba prokuroro sprendimą nepradėti baudžiamojo persekiojimo;
- vykdyti baudžiamąjį persekiojimą vietoj prokuroro;
- siekti ankstesnės padėties atkūrimo;
- būti informuotas apie baudžiamosios bylos baigtį.

Prokuratūra ir teismas privalo ikiteisminio tyrimo metu ir kiekvienu baudžiamojo proceso etapu nagrinėti, ar esama kokių nors galimybių kaltinamajam atlyginti nukentėjusiajai šaliai dėl nusikaltimo padarytą žalą. Be to, jie privalo nukentėjusiajai šalį informuoti apie tam tikras įstatymuose nustatytas teises (nukentėjusiosios šalies teisę kalbėti savo gimtąja kalba, teisę pareikšti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo ir kt.).

Teisė gauti finansinę kompensaciją

Nusikaltimų aukų finansinės kompensacijos įstatyme (*Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys) Nr. 80/08 ir 27/11) nustatyta Kroatijoje įvykdytų tyčinių smurtinių nusikaltimų aukų arba jų giminaičių teisė į finansinę kompensaciją laikantis tame įstatyme nustatytų sąlygų.

Šiame įstatyme nustatyta tyčinių smurtinių nusikaltimų aukų teisė į finansinę kompensaciją ir pasinaudojimo teise į kompensaciją būtinosios sąlygos ir tvarka, įstaigos, kurios priima sprendimus ir dalyvauja sprendimų dėl teisės į kompensaciją priėmimo, taip pat įstaigos ir tvarka tarpvalstybinėse bylose.

Tyčinio smurtinio nusikaltimo aukos turi teisę gauti finansinę kompensaciją iš valstybės biudžeto.

Policija, prokuratūra ir teismai turi pareigą pateikti informaciją apie teisę gauti kompensaciją, išduoti reikalingas prašymo formas ir aukos prašymu pateikti bendro pobūdžio rekomendacijas ir informaciją, kaip pildyti prašymą ir kokius pagrindžiančius dokumentus reikia pridėti.

Finansinės kompensacijos prašymus reikia teikti Teisingumo ministerijai, o juos užpildyti galima naudojant formą, kurią galima atsisiųsti iš ministerijos svetainės.

Nusikaltimų aukų finansinės kompensacijos prašymo forma [hr](#)

Prašymai turi būti pateikiami per šešis mėnesius nuo nusikaltimo įvykdymo dienos. Jei yra teisėtų priežasčių, dėl kurių auka negalėjo tokio prašymo pateikti laiku, ji turi tai padaryti per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią šios priežastys nustoja egzistavusios, ir bet kuriuo atveju per trejus metus nuo nusikaltimo įvykdymo dienos.

Jei auka yra nepilnametis arba neveiksnius asmuo ir jo teisinis atstovas nepateikė prašymo per šešis mėnesius nuo nusikaltimo įvykdymo dienos, šešių mėnesių laikotarpis pradamas skaičiuoti nuo asmens aštuonioliktojo gimtadienio arba nuo dienos, kurią iškeliamas baudžiamoji byla, po to, kai asmuo sulaukia pilnametystės, arba nuo dienos, kurią asmuo vėl tampa veiksniu.

Asmenys, turintys teisę gauti finansinę kompensaciją:

- smurtinio nusikaltimo aukos, kurios yra Kroatijos Respublikos piliečiai, Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai arba asmenys, nuolat gyvenantys Europos Sąjungoje, jeigu nusikaltimas buvo įvykdytas Kroatijoje;
- auka, kuri dėl nusikaltimo patyrė sunkius kūno sužalojimus arba kurios sveikata buvo sunkiai sutrikdyta (tokia auka turi teisę gauti kompensaciją už gydymo išlaidas, jeigu jos neatlyginamos iš privalomojo sveikatos draudimo lėšų, neviršijant Kroatijos Respublikoje galiojančio sveikatos draudimo dydžio, ir kompensaciją už prarastas pajamas, bet ne daugiau kaip 35 000 HRK);
- mirusios aukos artimas giminaitis (sutuoktinis arba partneris, vaikas, tėvai arba įtėviai, įvaikis, patėvis arba pamotė, povaikis, tos pačios lyties partneris, seneliai ir anūakai, jei jie priklausė tam pačiam namų ūkiui kaip ir auka) (toks giminaitis turi teisę gauti kompensaciją už prarastą pagal įstatymą mokamą išlaikymą, bet ne daugiau kaip 70 000 HRK);
- jeigu auka mirė, laidojimo išlaidas apmokėjęs asmuo turi teisę gauti ne didesnę nei 5 000 HRK kompensaciją;
- jeigu apie nusikaltimą policijai pranešama arba policija ar prokuratūra apie jį praneša per šešis mėnesius nuo nusikaltimo įvykdymo dienos, nepaisant to, ar nusikaltėlis yra žinomas.

Nustačius kompensacijos sumą, atsižvelgiama į aukos elgesį nusikaltimo metu ir po jo arba į aukos veiksmus, prisidėjusius prie žalos, bei žalos mastą, į tai, ar asmuo nukentėjo tiesiogiai, ir ar apie nusikaltimą jis pranešė kompetentingoms institucijoms bei kada tai padarė. Be to, įvertinamas aukos bendradarbiavimas su policija ir kompetentingomis institucijomis, siekiant patraukti nusikaltėlį baudžiamajon atsakomybėn, atsižvelgiant į tai, ar tiesiogiai nukentėjęs asmuo prisidėjo prie žalos arba ją padidino; bet kuriuo iš šių atvejų kompensacija, kurią auka turės teisę gauti, bus atitinkamai sumažinta. Prašymas gauti kompensaciją bus atmestas, arba kompensacijos suma sumažinta, jei bus nustatyta, kad auka dalyvavo organizuotuose nusikaltimuose arba nusikalstamoje organizacijoje. Be to, prašymas atlyginti žalą gali būti netenkinamas arba jo suma sumažinta, jei visos kompensacijos sumos suteikimas prieštarautų sąžiningumo, moralės ar viešosios tvarkos principui.

Pranešimas apie nusikaltėlio paleidimą į laisvę

Kaltinamajam skyrus laisvės atėmimo bausmę, Teisingumo ministerijos nepriklausoma paramos aukoms ir liudytojams tarnyba informuoja auką apie kalinio paleidimo į laisvę (besąlygiško paleidimo ir lygtinio paleidimo) dieną.

Įstatymu nustatyta pareiga informuoti aukas apie kalinio paleidimą į laisvę

Pagal Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas laisvės atėmimo bausmių vykdymo įstatymas, (*Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazne zatvora*) nuostatas Teisingumo ministerijos nepriklausoma paramos aukoms ir liudytojams tarnyba turi informuoti auką, nukentėjusiąją šalį arba jos šeimą apie kalinio paleidimą į laisvę.

Aukos apie kalinio paleidimą į laisvę informuojamos tais atvejais, kai buvo padarytas nusikaltimas lytinio apsisprendimo teisei ir seksualinei moralei, gyvybei ir galūnėms arba smurtiniai nusikaltimai.

Pirmiau minėta informacija aukai, nukentėjusiajai šaliai arba jos šeimai pateikiama neatsižvelgiant į tai, ar kalinys paleidžiamas besąlygiškai ar lygtinai.

Be to, priimdami sprendimą dėl to, ar tikslinga leisti kaliniui išvykti iš kalėjimo į savo nuolatinę ar laikiną gyvenamąją vietą, įkalinimo įstaigos ar kalėjimai gali reikalauti probacijos tarnybos nustatyti aukos arba aukos šeimos požiūrį į atliktą nusikaltimą.

Nepriklausoma paramos aukoms ir liudytojams tarnyba rengia ataskaitas probacijos tarnybai, remdamasi pokalbiais su auka.

Parama aukoms ir liudytojams

Paramą aukoms ir liudytojams Kroatijos Respublikoje koordinuoja Nepriklausoma paramos aukoms ir liudytojams tarnyba (*Samostalna služba za podršku žrtvama i svjedocima*) prie Teisingumo ministerijos.

Aukos ir liudytojai gali pasinaudoti parama ir informacija, kurią teikia teismo paramos aukoms ir liudytojams departamentas.

Tokie departamentai buvo įsteigti septyniuose apygardos teismuose (*županijski sudovi*), būtent Zagrebe, Zadare, Osijeke, Vukovare, Splite, Sisake ir Rijekoje. Šie departamentai aukoms (ir liudytojams) ir juos lydintiems asmenims teikia emocinę paramą, praktinę informaciją ir informaciją apie jų teises. Paramą taip pat teikia kompetentingų savivaldybių ir baudžiamųjų nusižengimų bylų teismų (*općinski ir prekršajni sudovi*) departamentai.

Aukos informaciją apie jų teises ir joms teikiamos paramos rūšis taip pat gali **nemokamai gauti telefonu 116 006 susisiekus su nacionaliniu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukų skambučių centru** (žr. nacionalinio skambučių centro svetainę).

Teisingumo ministerija aukoms ir liudytojams taip pat teikia paramą ir informaciją apie jų teises, o užklausas galima siųsti e. pašto adresu zrtve.i.svjedoci@pravosudje.hr arba į Kroatijos teisingumo ministerijos svetainę <https://pravosudje.gov.hr/>.

Parama aukoms ir liudytojams tarpvalstybinėse bylose

Prie Teisingumo ministerijos įsteigta Nepriklausoma paramos aukoms ir liudytojams tarnyba teikia paramą ir informaciją tiek liudytojams, tiek aukoms, kurie šaukiami pateikiant tarptautinio teismo bendradarbiavimo prašymus (įskaitant karo nusikaltimų liudytojus).

Liudytojams, kurie šaukiami liudyti Kroatijos Respublikos teismuose, arba kroatams liudytojams, kurie yra šaukiami liudyti užsienio teismuose, išsiunčiami informaciniai raštai.

Karo nusikaltimų liudytojams prireikus suteikiama fizinė apsauga ir parama siekiant pasirengti kelionei ir dalyvauti kompetentingoje teisminėje institucijoje (liudytojų ir kitų šalių, šaukiamų į baudžiamojo proceso, susijusio su karo nusikaltimais, metu kompetentingose teisminėse institucijose vykdomą apklausą Kroatijos Respublikoje arba už Kroatijos ribų, kai tokia parama susijusi su tarptautinio teismo bendradarbiavimo prašymu, atveju).

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[☞ 1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės](#)

[☞ 2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu.](#)

[☞ 3 - Mano teisės pasibaigus teisminiam nagrinėjimui](#)

[☞ 4. Kompensacija](#)

[☞ 5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija

neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([hr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Kokią informaciją, įvykus nusikaltimui, man suteiks valdžios institucija (pvz., policija, prokuroras), man dar nepranešus apie nusikaltimą?

Baudžiamojo proceso kodekse nenustatyta, koks turi būti informacinės brošiūros, kuri pateikiama aukai po įvykdyto nusikaltimo ir prieš pranešant apie jį, turinys. Kiekvienas asmuo turi teisę ir galimybę kreiptis į prokuratūrą, kurioje gali pranešti apie nusikaltimą, padaryti pareiškimą ar pateikti pareiškimą raštu dėl dalyko, priklausančio prokuroro kompetencijai. Asmuo, kreipęsis į prokuratūrą, gaus informaciją apie tai, kaip pranešti apie nusikaltimą, ir kitą svarbiausią informaciją apie savo teises ir pareigas.

Policijos pareigūnai privalo užregistruoti pranešimą apie nusikaltimą, dėl kurio vykdytinas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus.

Be to, kiekvienas asmuo turi teisę gauti tinkamą policijos apsaugą, jei yra pagrįstų priežasčių tokią apsaugą suteikti.

Septynių apskričių teismuose įsteigti paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padaliniai teikia emocinę paramą ir informaciją aukoms, liudytojams ir jų šeimoms apie jų teises (įskaitant techninio ir praktinio pobūdžio informaciją). Informacija ir parama teikiamos bet kuriame proceso etape. Nusikaltimo auka gaus informaciją ir paramą net ir tuo atveju, jei nepraneš apie nusikaltimą. Nusikaltimų aukos ir liudytojai, priklausomai nuo jų poreikių, iš šių padalinių taip pat siunčiami į specializuotas pilietinės visuomenės įstaigas ir organizacijas.

Negyvenu ES šalyje, kurioje įvykdytas nusikaltimas (ES ir ne ES piliečiai). Kaip saugomos mano teisės?

Nuostatos dėl nusikaltimų aukų ir civilinių ieškovų teisių yra vienodai taikomos nepriklausomai nuo pilietybės, nes Kroatijos baudžiamosios teisės aktai taikomi kiekvienam asmeniui, įvykdžiusiam nusikaltimą Kroatijos teritorijoje. Baudžiamojo proceso šalys ir kiti dalyviai turi teisę vartoti savo gimtąją kalbą.

Policija, prokuratūra ir teismai privalo pagal Baudžiamojo proceso kodeksą ir Nusikaltimų aukų (finansinės kompensacijos) įstatymą teikti nusikaltimų aukoms informaciją apie jų teises pagal tuos teisės aktus. Tai reiškia, kad prokuratūra ir teismai privalo iširti galimybes ir prieš baudžiamąjį procesą, ir bet kuriame jo etape civiliniam ieškovui gauti iš kaltinamojo kompensaciją už bet kokius nuostolius ar žalą, kuriuos jis galėjo patirti dėl nusikaltimo, informuoti civilinį ieškovą apie jo teisę vartoti savo gimtąją kalbą ir teisę pateikti reikalavimą pagal turtinę teisę (dėl teisės į kompensaciją) žodžiu, aukai suprantama kalba, arba raštu – kroatų ar anglų kalba. Prokuratūra ir teismai taip pat privalo pateikti aukai, kai ji to prašo, bendrus nurodymus ir informaciją, kaip parengti šį reikalavimą ir kokius papildomus dokumentus reikia pateikti. Informacinės brošiūros, kuriose pateikta informacija apie aukos teisę gauti kompensaciją, ir kompensacijos reikalavimo forma yra parengtos kroatų ir anglų kalbomis. Šiuos dokumentus kroatų ir anglų kalbomis galima parsisiųsti iš Kroatijos teisingumo ministerijos interneto svetainės.

Bet kuri auka, pranešusi apie nusikaltimą, iš policijos gaus informaciją apie savo teises. Informavęs nusikaltimo auką žodžiu, policijos pareigūnas pateiks informaciją raštu apie aukos teises ir suteiks bet kokią turimą informaciją apie tarnybas, teikiančias apsaugą ir paramą aukoms, įskaitant nemokamą nusikaltimų aukų pagalbos linijos telefono numerį.

Kroatų kalbos visiškai nemokantys asmenys iš policijos gali gauti kitomis kalbomis parengtą informacinę brošiūrą apie savo teises.

Nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms skirto **nacionalinio skambučių centro savanoriai** (tel. 116 006) teikia emocinę paramą, informaciją apie teises ir praktinę informaciją. Jie taip pat siunčia aukas į kitas kompetentingas tarnybas ir organizacijas, kad būtų užtikrinta, jog jos gaus bet kokią papildomą informaciją ir kitų formų paramą bei pagalbą. Ši pagalbos linija veikia nuo 8.00 iki 20.00 val. darbo dienomis, o jos darbuotojai gali priimti skambučius kroatų ir anglų kalbomis.

Kokią informaciją gausiu, jei pranešiu apie nusikaltimą?

a) Nusikaltimo auka ir civilinis ieškovas turi teisę per du mėnesius po to, kai pareikšti kaltinimai arba pranešta apie nusikaltimą, paprašyti prokuratūros suteikti informaciją apie veiksmus, kurių imtasi dėl tų kaltinimų arba pranešimo apie nusikaltimą. Prokuratūra per pagrįstą laikotarpį, ne vėliau kaip per 30 dienų po prašymo pateikimo datos, praneš jiems apie veiksmus, kurių

imtasi, nebent toks prašymas galėtų pakenkti proceso veiksmingumui. Apie sprendimą nesuteikti tokios informacijos turi būti pranešta prašymą pateikusiai aukai arba civiliniam ieškovui.

b) Prokuroras priims sprendimą sustabdyti tyrimą:

- jei nusikaltimas, dėl kurio tas asmuo kaltinamas, nėra toks nusikaltimas, dėl kurio vykdytinas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus;
- jei dėl aplinkybių negali būti kaltinamojo kaltės, nebent ta neteisėta veika būtų įvykdyta esant psichinio ar protinio neveiksnumo būsenos;
- jei suėjo to nusikaltimo senaties terminas arba dėl to nusikaltimo suteikta amnestija ar malonė, ar yra kitų aplinkybių, dėl kurių baudžiamąjį persekiojimą vykdyti negalima;
- jei nėra jokių įrodymų, kad kaltinamasis įvykdė tą nusikaltimą.

Sprendimas dėl tyrimo sustabdymo nusiunčiamas civiliniam ieškovui ir kaltinamajam, kuris iškart paleidžiamas į laisvę, jei buvo sulaikytas ar jam buvo skirtas kardomasis kalinimas. Civilinis ieškovas kartu su tuo rašytiniu sprendimu gaus informaciją pagal Baudžiamojo proceso kodekso 55 straipsnį apie tai, kaip pačiam vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

c) Išnagrinėjęs pranešimą apie nusikaltimą ir patikrinęs duomenis prokuratūros informacinėje sistemoje, prokuroras argumentuotu sprendimu tą pranešimą atmes, jei iš paties pranešimo bus aišku:

- kad tai nėra toks nusikaltimas, dėl kurio gali būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus;
- kad suėjo to nusikaltimo senaties terminas arba dėl to nusikaltimo suteikta amnestija ar malonė, arba byla dėl to nusikaltimo jau išspręsta teisme, arba yra kitų aplinkybių, dėl kurių baudžiamąjį persekiojimą vykdyti negalima;
- jei dėl aplinkybių negali būti kaltės;
- jei nėra pagrįstos abejonės, kad kaltinamasis įvykdė tą nusikaltimą, apie kurį pranešta;
- arba jei iš pranešime pateiktos informacijos atrodo, kad tas pranešimas yra nepatikimas.

Prokuroro sprendimas atmesti pranešimą apie nusikaltimą negali būti apskųstas.

Jei Baudžiamojo proceso kodekse nenustatyta kitaip, prokuroras per aštuonias dienas informuos nusikaltimo auką apie savo sprendimą atmesti pranešimą ir nurodys priežastis, kodėl taip nusprendė. Prokuroras taip pat suteiks informacijos, kaip auka gali pati vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Apie savo sprendimą atmesti pranešimą prokuroras tą pranešimą pateikusiam asmeniui ir kaltinamajam praneš iškart, jei kuris nors iš šių asmenų to paprašys.

Jei prokuroras negali įvertinti kaltinimų patikimumo, remdamasis pačiu pranešimu, arba jei pranešime pateiktos informacijos nepakanka, kad būtų galima pagrįstai nuspręsti pradėti tyrimą arba rinkti įrodymus, prokuroras pats atliks reikiamus tyrimus arba įsakys policijai tai padaryti.

d) Sulaikymo įstaigos prižiūrėtojas iškart paleis į laisvę areštuotą arba sulaikytą asmenį:

- jei tai daryti nurodys prokuroras;
- jei areštuotas asmuo nebus apklaustas per įstatymų nustatytą terminą;
- arba jei jo sulaikymas bus nutrauktas.

e) Prokuroras raštu pakvies liudytoją arba ekspertą padėti rinkti įrodymus. Tokius šaukimus gali siųsti ir tyrėjas prokuroro nurodymu. Teismas pateiks šaukimą liudytojui arba ekspertui duoti parodymus per įrodymų nagrinėjimo posėdį arba dalyvauti teismo posėdyje. Kompetentinga įstaiga iš anksto nustatys, koku laiku ir kioje vietoje bus renkami įrodymai. Pašauktas dalyvauti asmuo bus įspėtas dėl to, kokie būtų jo nedalyvavimo padariniai.

Ar turiu teisę gauti nemokamas vertimo žodžiu ar raštu paslaugas (kai kreipiuosi į policiją ar kitas institucijas, arba tyrimo ar teismo nagrinėjimo metu)?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip civilinis ieškovas, turi teisę:

- vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžiu pagalbos, jei nesupranta kroatų kalbos arba ja nekalba, ar gestų kalbos vertėjo pagalbos tuo atveju, jei civilinis ieškovas yra kurčias arba neregintis ir kurčias.

Kaip valdžios institucija užtikrina, kad suprasčiau ir būčiau suprastas (jei esu vaikas; jei turiu negalią)

Jei nėra kitaip nustatyta specialiu įstatymu, bet kurio jaunesnio nei 14 metų vaiko liudytojo apklausą atliks ikiteisminio tyrimo teisėjas. Ši apklausa vyks teisėjui ir proceso šalims nesant toje pačioje patalpoje, kurioje yra vaikas, ir naudojant profesionalaus asistento valdomą garso ir vaizdo įrangą. Atlikti šią apklausą padės psichologas, pedagogas arba kitas specialistas. Šioje apklausoje taip pat gali dalyvauti kuris nors iš vaiko tėvų arba globėjas, nebent tai trukdytų tyrimui ar prieštarautų vaiko interesams. Proceso šalys, ikiteisminio tyrimo teisėjui leidus, gali per dalyvaujantį specialistą užduoti klausimus vaikui liudytojui. Ši apklausa bus įrašyta naudojant garso ir vaizdo įrangą, jos įrašas bus užantspauduotas ir pridėtas prie protokolo. Vaiką liudytoją galima šaukti antrai apklausai tik išimtinėmis aplinkybėmis, laikantis tos pačios tvarkos.

Jei nėra kitaip nustatyta specialiu įstatymu, bet kurio 14–18 metų amžiaus vaiko liudytojo apklausą atliks ikiteisminio tyrimo teisėjas. Su vaiku, ypač jei jis yra nusikaltimo auka, bus elgiamasi atsargiai, siekiant užtikrinti, kad dėl apklausos nepablogėtų vaiko psichologinė būklė. Bus ypač stengiamasi apsaugoti vaiką.

Bet kuris liudytojas, kuris pašauktas negali atvykti dėl senatvės, ligos ar negalios, gali būti apklaustas savo bute ar kitame būste. Tokius liudytojus galima apklausti naudojant specialisto valdomą garso ir vaizdo įrangą. Jei to reikės dėl liudytojo būklės, apklausa bus atliekama taip, kad proceso šalys galėtų užduoti klausimus liudytojui nebūdamos toje pačioje patalpoje. Jei reikės, ši apklausa bus įrašyta naudojant garso ir vaizdo įrangą, jos įrašas bus užantspauduotas ir pridėtas prie protokolo. Tokia apklausos procedūra bus atliekama tuo atveju, jei to prašys seksualinio nusikaltimo, prekybos žmonėmis ar smurto šeimoje auka, dalyvaujanti procese kaip liudytoja. Tokį liudytoją pašaukti antrai apklausai galima tik išimtinėmis aplinkybėmis, jei teismas mano, kad tai būtina.

Paramos aukoms tarnybos

Kas teikia paramą aukoms?

Septynių apskričių (Zagrebo, Osijeko, Splito, Rijekos, Sisako, Zadaro ir Vukovaro) teismuose įsteigti paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padaliniai teikia paramą aukoms ir liudytojams, duodantiems parodymus šiuose teismuose, taip pat tų miestų arba miestelių municipaliniuose teismuose. Šie padaliniai taip pat teikia paramą baudžiamųjų nusižengimų teismuose dėl smurto šeimoje bylų ir siunčia aukas bei liudytojus, priklausomai nuo jų poreikių, į specializuotas pilietinės visuomenės įstaigas ir organizacijas.

Informacija ir parama teikiamos telefonu ir nusikaltimo aukai arba liudytojui atvykus į teismo pastatą. Informacija taip pat teikiama el. paštu.

Daugiau informacijos rasite šiame Kroatijos teisingumo ministerijos interneto puslapyje:

<https://pravosudje.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-6366/iz-pravosudnog-sustava-6372/podrska-zrtvama-i-svjedocima/6156>

Ar policija mane automatiškai nukreips į paramos aukoms tarnybą?

Informuodama nusikaltimo auką apie jos teises, policija pateiks informaciją raštu apie aukos teises ir suteiks bet kokią turimą informaciją apie tarnybas, teikiančias paramą aukoms, įskaitant nemokamą nusikaltimų aukų pagalbos linijos telefono numerį. Informacinėje brošiūroje, kurioje teikiama informacija apie teises, taip pat pateikiami kontaktiniai duomenys:

- kompetentingo paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padalinio;
- pilietinės visuomenės organizacijų toje apskrityje;
- pagalbos nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms nacionalinio skambučių centro (tel. 116 006).

Kaip saugomas mano privatumas?

Kompetentingos institucijos gali rinkti asmeninę informaciją (asmens duomenis) tik įstatymų nustatytais tikslais, atlikdamos savo užduotis, nustatytas Baudžiamojo proceso kodekse.

Asmens duomenis galima tvarkyti tik kai tai yra nustatyta įstatymu arba kitu teisės aktu, ir toks tvarkymas turi būti ribojamas, kad ta informacija būtų tvarkoma tik tuo tikslu, kuriuo yra surinkta. Bet koks tolesnis tokios informacijos tvarkymas yra leidžiamas, jei neprieštarauja tam tikslui, dėl kurio surinkta ta informacija, ir jei kompetentingos įstaigos yra įgaliotos tvarkyti tokią informaciją kitu įstatymų nustatytu tikslu ir tas tolesnis tvarkymas yra būtinas ir proporcingas siekiant to kito tikslo.

Asmeninė informacija apie žmogaus sveikatą arba lytinį gyvenimą gali būti tvarkoma tik išimtiniais atvejais, jei kitaip neįmanoma nustatyti to nusikaltimo, už kurį baudžiama penkerių metų laisvės atėmimu ar dar griežtesne bausme, ar vykdyti baudžiamojo persekiojimo, arba kai tyrėjams ar prokuratūrai kitaip kiltų neproporcingai didelių sunkumų.

Neleidžiama tvarkyti asmens duomenų, susijusių su rase ar etnine kilme, politiniais, religiniais ar filosofiniais įsitikinimais arba naryste profesinėje sąjungoje.

Baudžiamojo proceso tikslais surinkti asmens duomenys gali būti perduodami valdžios institucijoms pagal specialų įstatymą, o kitiems juridiniams asmenims – tik jei prokuratūra arba teismas nustato, kad jiems tokios informacijos reikia įstatymų nustatyta tikslui pasiekti. Kai perduodama tokia informacija, atitinkamiems juridiniams asmenims primenama apie jų pareigą užtikrinti informacijos apie tuos asmenis, su kuriais ji susijusi, apsaugą.

Asmeninė informacija gali būti pagal teisės aktus naudojama ir per kitus baudžiamuosius procesus, kitus Kroatijoje vykdomus procesus dėl baudžiamųjų veikų, per procedūras, susijusias su tarptautine pagalba baudžiamosiose bylose, ir prisidedant prie tarptautinio policijos bendradarbiavimo.

Ar tam, kad man būtų suteikta aukoms skiriama parama, prieš tai turiu pranešti apie nusikaltimą?

Nusikaltimo auka gaus informaciją ir paramą iš atitinkamo teismo paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padalinio arba iš pilietinės visuomenės organizacijos net ir tuo atveju, jei **nepraneš apie nusikaltimą**.

Asmeninė apsauga, jei man gresia pavojus

Pagal Įstatymo dėl policijos užduočių ir įgaliojimų 99 straipsnį policija, jei nebus specialiu įstatymu nustatyta kitaip, ir tol, kol bus pagrįstų priežasčių imtis tokių veiksmų, užtikrins tinkamą nusikaltimo aukos ir bet kurio kito asmens, suteikusių arba galinčio suteikti baudžiamajam procesui svarbios informacijos, ar bet kurio jiems artimo asmens apsaugą, jeigu jiems arba jų artimiesiems kels grėsmę nusikaltimo vykdytojas ar kiti su baudžiamuoju procesu susiję asmenys. Policijos teikiama aukų apsauga yra fizinė apsauga, teikiama visą parą.

Kokio pobūdžio apsaugos esama?

Pagal Įstatymo dėl baudžiamųjų nusižengimų 130 straipsnį policija gali įsakyti laikinai ir ne ilgiau kaip aštuonias dienas taikyti atsargumo priemonę asmeniui, kuris pagrįstai įtariamas padaręs nusikaltimą. Praktikoje tai paprastai yra draudimai įtariamajam lankytis tam tikroje vietoje ar teritorijoje (išskeldinimas iš aukos namų), draudimas artintis prie konkretaus asmens arba susisiekti ar palaikyti ryšius su konkrečiu asmeniu. Policija per aštuonias dienas kompetentingam baudžiamųjų nusižengimų teismui pateiks kaltinimus ir jis tada nuspręs, ar tą atsargumo priemonę, kurios imtasi, reikia sustabdyti, ar toliau taikyti. Be to, teismas per procesą dėl baudžiamojo nusižengimo gali, remdamasis Įstatymu dėl smurto šeimoje (aukų apsaugos), įsakyti smurtautojui taikyti šias priemones:

1. priverstinį psichosocialinį gydymą;
2. draudimą smurtautojui artintis prie smurto šeimoje aukos, prie jos priekabauti ar ją persekioti;
3. išskeldinimą iš bendrų jo ir aukos namų;
4. priverstinį gydymą nuo priklausomybės nuo tam tikrų medžiagų.

Pagal Įstatymą dėl baudžiamųjų nusižengimų teismas gali imtis ir kitų apsaugos ir atsargumo priemonių, skirtų aukos apsaugai, kad įtariamasis prie jos nesiartintų ir nepriekabautų.

Be to, pagal Baudžiamojo proceso kodeksą teismas ir prokuroras gali, užuot skyrę kaltinamajam kardomąjį kalinimą, įsakyti imtis vienos ar daugiau atsargumo priemonių, įskaitant draudimą nusikaltimo vykdytojui lankytis tam tikroje vietoje ar teritorijoje, artintis prie konkretaus asmens, susisiekti ar palaikyti ryšius su konkrečiu asmeniu, arba draudimą nusikaltimo vykdytojui persekioti auką ar priekabauti prie jos ar prie kito asmens, arba išskeldinimą iš aukos namų.

Kas gali man suteikti apsaugą?

Nusikaltimo auka iš policijos gali gauti informaciją apie visas savo teises, įskaitant informaciją apie savo teisę į apsaugą, galimas apsaugos rūšis ir veiksmus, kurių policija imsis, kad apsaugotų auką.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų galimą tolesnę žalą iš nusikaltimo vykdytojo?

Kai bus baigtas tyrimas ir reikiami dokumentai bus pateikti kompetentingoms baudžiamosios teisenos institucijoms, policija toliau nebevertins aukos poreikių, nebent reikėtų taikyti kokias nors apsaugos ar atsargumo priemones, kurių įsakyta imtis. Jei bus gauta pranešimų apie naujas aplinkybes, iš kurių bus aišku, kad nusikaltimo vykdytojas vėl kelia grėsmę, policija imsis tolesnių aukos apsaugos priemonių remdamasi savo vertinimu ir bylos faktais.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų galimą tolesnę žalą iš baudžiamosios teisenos sistemos (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu)?

Baudžiamosios teisenos sistema (tyrimo ir teismo proceso etapuose) veikia taip, kad joje yra gerbiama aukos teisės ir jos statusas baudžiamajame procese pagal Baudžiamojo proceso kodeksą. Tyrimą atliekanti prokuratūra prieš apklausdama auką įvertins jos būklę, bendradarbiaudama su įstaigomis, organizacijomis arba institucijomis, kurios teikia paramą ir pagalbą

nusikaltimų aukoms. Vertinant aukos būklę, be kita ko, nustatomas poreikis imtis specialių aukos apsaugos priemonių. Jei reikės, prokuratūra nustatys, kokios apsaugos priemonės turi būti taikomos (speciali aukos apklausos tvarka, ryšių technologijų naudojimas, kad būtų išvengta bet kokio akių kontakto tarp aukos ir nusikaltimo vykdytojo, ir kitos priemonės pagal įstatymus). Kai nusikaltimo auka yra vaikas, laikoma, kad specialias apsaugos priemones taikyti būtina, ir nustatomos specialios apsaugos priemonės. Vertinant aukos padėtį visų pirma atsižvelgiama į jos asmenines savybes, nusikaltimo rūšį ir pobūdį ir į aplinkybes, kuriomis įvykdytas nusikaltimas. Ypač daug dėmesio bus skiriama toms aukoms, kurios patyrė didelę žalą dėl sunkaus nusikaltimo, toms aukoms, kurioms nusikaltimas padarytas dėl konkrečių asmeninių jų savybių, ir toms aukoms, kurios yra ypač pažeidžiamos dėl savo santykių su nusikaltimo vykdytoju.

Kokia apsauga numatyta ypač pažeidžiamoms aukoms?

Baudžiamosios teisenos sistema (tyrimo ir teismo proceso etapuose) veikia taip, kad joje yra gerbiamos aukos teisės ir jos statusas baudžiamajame procese pagal Baudžiamojo proceso kodeksą. Tyrimą atliekanti prokuratūra prieš apklausdama auką įvertins jos būklę, bendradarbiaudama su įstaigomis, organizacijomis arba institucijomis, kurios teikia paramą ir pagalbą nusikaltimų aukoms. Vertinant aukos būklę, be kita ko, nustatomas poreikis imtis specialių aukos apsaugos priemonių. Jei reikės, prokuratūra nustatys, kokios apsaugos priemonės turi būti taikomos (speciali aukos apklausos tvarka, ryšių technologijų naudojimas, kad būtų išvengta bet kokio akių kontakto tarp aukos ir nusikaltimo vykdytojo, ir kitos priemonės pagal įstatymus). Kai nusikaltimo auka yra vaikas, laikoma, kad specialias apsaugos priemones taikyti būtina, ir nustatomos specialios apsaugos priemonės. Vertinant aukos padėtį visų pirma atsižvelgiama į jos asmenines savybes, nusikaltimo rūšį ir pobūdį ir į aplinkybes, kuriomis įvykdytas nusikaltimas. Ypač daug dėmesio bus skiriama toms aukoms, kurios patyrė didelę žalą dėl sunkaus nusikaltimo, toms aukoms, kurioms nusikaltimas padarytas dėl konkrečių asmeninių jų savybių, ir toms aukoms, kurios yra ypač pažeidžiamos dėl savo santykių su nusikaltimo vykdytoju.

Esu nepilnametis. Ar turiu specialių teisių?

Vaikas, kuris yra nusikaltimo auka, kartu su įprastomis aukos teisėmis turi šias papildomas teises:

1. teisę, kad jam atstovautų įgaliotas asmuo ir kad tokio atstovavimo išlaidos būtų padengtos iš valstybės biudžeto;
2. teisę, kad būtų konfidencialiai tvarkoma jo asmeninė informacija (asmens duomenys);
3. teisę, kad procesas vyktų nedalyvaujant visuomenei.

Vaikas yra bet kuris jaunesnis nei 18 metų asmuo.

Vaiką liudytoją arba auką per įrodymų nagrinėjimo posėdį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas, o šaukimas liudyti yra nusiunčiamas jo tėvams arba globėjams.

Mano šeimos narys mirė įvykdžius nusikaltimą. Kokios mano teisės?

Pagal Nusikaltimų aukų (finansinės kompensacijos) įstatymą, kai tiesioginė auka miršta dėl smurtinio nusikaltimo, **netiesioginė auka** (tiesioginės aukos sutuoktinis, partneris, kuris nors iš tėvų, įvaikis, įtėvis, pamotė, patėvis, posūnis ar podukra arba asmuo, su kuriuo tiesioginė auka kartu gyveno palaikydama tos pačios lyties santykius) turi teisę gauti finansinę kompensaciją, kaip nustatyta Nusikaltimų aukų (finansinės kompensacijos) įstatymu.

Netiesioginė auka, kuri buvo mirusiojo (tiesioginės aukos) išlaikoma, turi teisę gauti ne didesnę kaip 70 000 HRK kompensaciją dėl to, kad neteko tokio įstatymų nustatyto išlaikymo, ir ne didesnę kaip 5 000 HRK kompensaciją dėl įprastų laidojimo išlaidų, jei jas apmokėjo.

Bet kuris asmuo, kurio šeimos narys mirė kaip nusikaltimo auka, turi teisę dalyvauti baudžiamajame procese kaip civilinis ieškovas ir reikalauti kompensacijos (per baudžiamąjį arba civilinį procesą).

Mano šeimos narys buvo nusikaltimo auka. Kokios mano teisės?

Netiesiogine nusikaltimo auka laikomas tiesioginės aukos sutuoktinis, partneris, vaikas, tėvai, įvaikis, įtėvis, pamotė, patėvis, posūnis ar podukra arba asmuo, su kuriuo tiesioginė auka kartu gyveno palaikydama tos pačios lyties santykius.

Netiesiogine auka taip pat laikomas senelis, močiutė arba vaikaitis, jei tiesioginė auka taip pat buvo vienas iš šių asmenų ir visi trys asmenys ilgą laiką kartu gyveno bendrame namų ūkyje ir senelis bei močiutė vaikui atstojo tėvus.

Bendro gyvenimo faktiniai santykiai ir tos pačios lyties asmenų santykiai bus aiškinami pagal Kroatijos teisės aktus.

Jei nusikaltimo auka mirė, netiesioginės aukos turi teisę gauti kompensaciją (dėl to, kad neteko įstatymų nustatyto išlaikymo, ir dėl įprastų laidojimo išlaidų).

Ar galiu pasinaudoti tarpininkavimo paslaugomis? Kokios sąlygos taikomos? Ar būsiu saugus vykstant tarpininkavimo procesui?

Kroatijoje *tarpininkavimo tarp nusikaltimo aukos ir vykdytojo modelis* taikomas per ikiteisminį procesą dėl nusikaltimus įvykdžiusių nepilnamečių ir jaunų suaugusiųjų, pagal sistemą, kurioje suteikta sąlyginė galimybė tai daryti. Tai darant laikomasi Nepilnamečių bylų teismų įstatymo nuostatų, kuriomis nustatyta konkreti prievolė pradėti tarpininkavimo procesą dėl nusikaltimus įvykdžiusių nepilnamečių ir jaunų suaugusiųjų, išsprendžiant konfliktą be teismo. Kitaip tariant, jei nepilnamečiai nusikaltimo vykdytojas įvykdys šią prievolę, jam nereikės stoti prieš teismą.

Nuo 2013 m. Kroatijoje iš viso dirba 60 tarpininkų, baigusią vienų metų mokymo programą, kurią sudaro 170 mokymo valandų (įskaitant paskaitas, praktines užduotis, pratybas pasiskirsčius vaidmenimis ir praktinę mentorystės veiklą bei darbo priežiūrą). Kroatijoje jie yra vieninteliai specialistai, įgalinti vykdyti atkuriamąjį teisingumą baudžiamosiose bylose ir gavę atestatus iš Kroatijos socialinės politikos ir jaunimo reikalų ministerijos, Neteisminio ginčų sprendimo asociacijos ir UNICEF.

Taigi, atskiros neteisminio ginčų sprendimo tarnybos veikia visuose miestuose, kurie yra Kroatijos apskričių centrai.

Kur galiu rasti teisės aktą, kuriame būtų išdėstytos mano teisės?

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Nusikaltimų aukų \(finansinės kompensacijos\) įstatymas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu.

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([hr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Kaip galiu pranešti apie nusikaltimą?

Apie nusikaltimus galima pranešti raštu, žodžiu ar kitokia forma pateikiant skundą dėl nusikaltimo kompetentingai prokuratūrai.

Asmenys, kurie skundą dėl nusikaltimo pateikia žodžiu, yra perspėjami dėl melagingų skundų teikimo padarinių. Žodžiu pateikti skundai yra užrašomi. Telefonu ar kitomis telekomunikacijų priemonėmis pateikti skundai yra, kai įmanoma, įrašomi ir parengiamas oficialus pranešimas.

Kai nusikaltimo auka pateikia skundą, jai pateikiamas raštiškas skundo gavimo patvirtinimas, į kurį įtraukta svarbiausia informacija apie nusikaltimą. Nusikaltimų aukos, kurios nekalba toje kompetentingoje įstaigoje vartojama kalba arba jos nesupranta, gali pranešti apie nusikaltimą savo kalba ir joms padeda paskirtas vertėjas žodžiu arba kitas asmuo, mokantis ir suprantantis tiek valstybinę, tiek aukos kalbą. Nusikaltimo auka, kuri nekalba toje kompetentingoje įstaigoje vartojama kalba arba jos nesupranta, gali prašyti, kad skundo gavimo patvirtinimas būtų tos įstaigos iššomomis raštu išverstas į jos kalbą.

Visi teismų, policijos arba prokuratūrų gauti skundai dėl nusikaltimų, kurie nepriklauso jų jurisdikcijai, iškart persiunčiami kompetentingai prokuratūrai.

Skundą dėl nusikaltimo gavęs prokuroras iškart tinkamai jį įtraukia į dėl nusikaltimų pateiktų skundų registrą, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai to nedaroma.

Kai tik prokuroras sužino apie nusikaltimą arba gauna jo aukos pranešimą, jis dėl to parengia oficialų raštą, jį įtraukia į įvairių baudžiamųjų bylų registrą ir toliau veikia taip, kaip nustatyta įstatymų.

Jei skunde dėl nusikaltimo nėra duomenų apie nusikaltimą, t. y. prokuroras negali nustatyti nusikaltimo, apie kurį pranešta, jis įtraukia tą skundą į įvairių baudžiamųjų bylų registrą ir paprašo asmens, pateikusio skundą, per 15 dienų suteikti papildomos informacijos.

Jei skundą pateikęs asmuo neatsako į papildomos informacijos prašymą, prokuroras tai pažymi oficialiame rašte. Pasibaigus terminui, per kurį galima pateikti papildomos informacijos, prokuroras per aštuonias dienas turi apie tai pranešti vyresniajam prokurorui. Vyresnysis prokuroras gali įsakyti, kad tas skundas dėl nusikaltimo būtų įtrauktas į dėl nusikaltimų pateiktų skundų registrą.

Kaip galiu sužinoti, kas vyksta šioje byloje?

Praėjus dviem mėnesiams po to, kai pateiktas skundas arba pranešta apie nusikaltimą, auka arba nukentėjusioji šalis gali nusiųsti prokurorui prašymą suteikti informacijos apie veiksmus, kurių imtasi dėl to skundo arba pranešimo. Prokuroras turi į tai atsakyti per pagrįstą laikotarpį, bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tada, kai gautas rašytinis prašymas, nebent toks atsakymas galėtų pakenkti procesui. Jei prokuroras nuspręstų nesuteikti šios informacijos, jis turi apie tai informuoti nusikaltimo auką arba nukentėjusiąją šalį.

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, turi teisę būti informuota apie šio proceso rezultata.

Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu)? Kokiomis sąlygomis?

Seksualinių nusikaltimų ir prekybos žmonėmis aukos kartu su minėtomis teisėmis turi teisę prieš savo apklausą nemokamai pasikonsultuoti su patarėju teisės klausimais ir joms gali būti paskirtas atstovas. Šio patarėjo ir (arba) atstovo dalyvavimo išlaidas padengia valstybė.

Vaikai, kurie yra nusikaltimų aukos, kartu su visomis minėtomis teisėmis turi teisę turėti įgaliotąjį atstovą, kurio dalyvavimo išlaidas padengia valstybė.

Nusikaltimų aukos turi teisę gauti pirminę ir antrinę teisinę pagalbą. Tokia pagalba per procesą nemokamai teikiama smurtinių nusikaltimų aukoms, kad jos galėtų gauti kompensaciją už žalą, kurią patyrė kaip nusikaltimo aukos.

Įstatyme dėl nemokamos teisinės pagalbos yra numatytas pirminės ir antrinės teisinės pagalbos teikimas.

Pirminė teisinė pagalba apima bendrą teisinę informaciją, teises konsultacijas, pareiškimų teikimą viešosioms įstaigoms, Europos Žmogaus Teisių Teismui ir tarptautinėms organizacijoms pagal tarptautines sutartis ir jų vidaus darbo tvarkos taisykles, atstovavimą per procesą viešosiose institucijose ir teisinę pagalbą be teismo sprendžiant ginčus.

Pirminė teisinė pagalba gali būti teikiama visais teisiniais klausimais:

- jei prašytojas neturi pakankamai žinių ar gebėjimų, kad galėtų pats ginti savo teises;
- jei prašytojas nėra gavęs teisinės pagalbos pagal atskirus teisės aktus;
- jei pateiktas prašymas nėra aiškiai nepagrįstas;
- jei prašytojo ekonominė padėtis yra tokia, kad sumokėjus už teisinę pagalbą būtų sunku pragyventi jam pačiam ar kitiems jo namų ūkio nariams.

Prašytojai, siekiantys gauti pirminę teisinę pagalbą, turėtų kreiptis tiesiai į pirminės teisinės pagalbos teikėją.

Antrinė teisinė pagalba apima teises konsultacijas, pareiškimus per procedūrą, kuria siekiama apginti darbuotojų teises nuo darbdavio, pareiškimų teikimą per teismo procesus, atstovavimą per teismo procesus, teisinę pagalbą taikiai sprendžiant ginčus ir atleidimą nuo teisinių išlaidų bei teismo mokesčių mokėjimo.

Antrinė teisinė pagalba gali būti teikiama:

1. jei procesas yra sudėtingas;
2. jei prašytojas nėra pajėgus pats sau atstovauti;
3. jei prašytojo ekonominė padėtis yra tokia, kad sumokėjus už teisinę pagalbą būtų sunku pragyventi jam pačiam ar kitiems jo namų ūkio nariams;
4. jei bylinėjimasis nėra nepagrįstas;
5. jei per praėjusius šešis mėnesius nebuvo atmetas to prašytojo prašymas dėl tyčia pateiktos klaidingos informacijos;
6. jei prašytojas nėra gavęs teisinės pagalbos pagal atskirus teisės aktus.

Prašymas suteikti antrinę teisinę pagalbą patenkinamas prieš tai nevertinant prašytojo ekonominės padėties, jei prašytojas yra:

1. vaikas, dalyvaujantis procese dėl savo išlaikymo;

2. smurtinio nusikaltimo auka, siekianti gauti kompensaciją dėl tuo nusikaltimu padarytos žalos ar sužalojimo;
3. išlaikymo išmokų gavėjas pagal atskirus teisės aktus dėl socialinės apsaugos teisių;
4. arba pragyvenimo išmokos gavėjas pagal Įstatymą dėl Kroatijos nepriklausomybės karo veteranų ir jų šeimos narių teisių ir Įstatymą dėl karo ir pilietinio karo veteranų apsaugos.

Asmenys, prašantys suteikti antrinę teisinę pagalbą, kompetentingai įstaigai turi pateikti nustatytos formos prašymą.

Ar galiu prašyti kompensuoti išlaidas (patirtas dėl dalyvavimo tyrime ir (arba) teismo nagrinėjimo procese)? Kokiomis sąlygomis?

Kaltinamiesiems, kurie pripažįstami kaltais, teismas įsako padengti bylinėjimosi išlaidas, nebent jie turėtų teisę būti visiškai ar iš dalies nuo to atleisti.

Kai baudžiamasis procesas sustabdomas arba kai teismas išteisina kaltinamąjį ar panaikina kaltinimus, teismo nutartimi arba sprendimu turi būti nustatyta, kad valstybė apmoka baudžiamojo proceso išlaidas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 145 straipsnio 2 dalies 1–5 punktus, neišvengiamas kaltinamojo patirtas išlaidas ir neišvengiamas gynybos advokato išlaidas bei jam priklausantį atlyginimą, jei įstatymų nenustatyta kitaip.

Ar galiu pateikti skundą, jei mano byla bus nutraukta jos neperdavus teismui?

Nusikaltimų aukos, kurių skundai dėl nusikaltimų yra atmesti, gali pačios vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

Jei prokuroras nustato, kad nėra pagrindo vykdyti baudžiamąjį persekiojimą dėl nusikaltimo, dėl kurio gali būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus, ar patraukti baudžiamojon atsakomybėn asmenį, apie kurį pranešta, jis turi per aštuonias dienas apie tai informuoti auką ir suteikti jai informaciją, kad ji pati gali vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Tą patį turi padaryti ir teismas, sustabdęs procesą dėl to, kad prokuroras nutraukė baudžiamąjį persekiojimą kitose bylose.

Ar galiu dalyvauti teismo nagrinėjimo procese?

Pagal Baudžiamojo proceso kodeksą nukentėjusioji šalis per baudžiamąjį procesą turi šias teises:

- vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžiu paslaugų, jei nekalba kroatų kalba arba jos nesupranta, ar gestų kalbos vertėjo paslaugų, jei nukentėjusysis asmuo yra kurčias arba neregintis ir kurčias;
- pateikti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo ir prašymus taikyti laikinus draudimus nusikaltimo vykdytojui;
- teisę į teisinį atstovavimą;
- pateikti faktus ir siūlyti įrodymus;
- dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;
- dalyvauti procese, dalyvauti procedūroje dėl įrodymų ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;
- prašyti leisti susipažinti su bylos medžiaga pagal Baudžiamojo proceso kodekso 184 straipsnio 2 dalį;
- prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl pateikto skundo dėl nusikaltimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;
- pateikti apeliacinį skundą;
- prašyti grąžinti ankstesnę padėtį;
- gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultata.

Koks yra mano oficialus statusas teisingumo sistemoje? Pavyzdžiui, ar esu (arba galiu pasirinkti būti) auka, liudytojas, nukentėjusioji šalis ar privatus kaltintojas?

Nusikaltimų aukos yra fiziniai asmenys, tiesiogiai dėl nusikaltimo patyrę fizinę ar psichologinę žalą, turtinę žalą arba šiurkštų savo pagrindinių teisių ir laisvių pažeidimą. Nusikaltimo aukomis yra laikomi ir tiesiogiai dėl nusikaltimo mirusio asmens sutuoktinis, partneris, gyvenimo partneris, neoficialus gyvenimo partneris, palikuonis (-ys) arba, jei jų nėra, tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis (-čiai) arba broliai ir seserys ir bet kokie asmenys, kurie buvo mirusiojo teisėtai išlaikomi.

Nukentėjusioji šalis yra nusikaltimo auka arba juridinis asmuo, kuriam tuo nusikaltimu padaryta žala ir kuris dalyvauja baudžiamajame procese turėdamas nukentėjusiosios šalies statusą.

Proceso šalies arba dalyvio statusas priklauso ne nuo to asmens noro, o nuo jo vaidmens toje konkrečioje baudžiamojoje byloje. Kiekvienas asmuo gali atlikti bet kurį iš minėtų vaidmenų, priklausomai nuo aplinkybių, kaip nustatyta teisės aktais; jo pasirinkimas yra susijęs su teisėmis, kuriomis jis nori naudotis kaip nukentėjusioji šalis arba nusikaltimo auka.

Kokios yra mano su šiuo statusu susijusios teisės ir pareigos?

Nusikaltimo auka turi teisę:

- gauti paramos nusikaltimų aukoms paslaugas;
- gauti veiksmingą psichologinę ir kitokią profesionalią pagalbą ir paramą iš įstaigų, organizacijų ir institucijų, padedančių nusikaltimų aukoms, kaip nustatyta įstatymų;
- būti apsaugota nuo bauginimo ir keršto;
- išsaugoti savo orumą duodama parodymus kaip auka;
- būti išklaudyta be nepagrįsto delsimo po to, kai pateikia skundą dėl nusikaltimo, o vėliau būti apklausiama tik tiek, kiek iš tiesų būtina tam baudžiamajam procesui;
- bet kokius veiksmus atlikti lydimą asmens, kuriuo pasitiki;
- atlikti kuo mažiau medicininių procedūrų ir tik jei jos iš tiesų būtinos baudžiamajam procesui;
- pateikti prašymą pradėti baudžiamąjį persekiojimą arba pateikti privatų ieškinį pagal Baudžiamąjį kodeksą, dalyvauti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, būti informuota, jei skundas dėl nusikaltimo bus atmestas (Baudžiamojo proceso kodekso 206 straipsnio 3 dalis), ir būti informuota apie prokuroro sprendimą nesiimti veiksmų, taip pat savarankiškai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą nedalyvaujant prokurorui;
- būti prokuroro informuota apie veiksmus, kurių imtasi dėl jos skundo (Baudžiamojo proceso kodekso 206a straipsnis), ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui (Kodekso 206b straipsnis);
- prašyti informacijos ir be nepagrįsto delsimo gauti informaciją apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą iš sulaikymo ar kardomojo kalinimo įstaigos, nusikaltimo vykdytojo pabėgimą arba paleidimą iš kalėjimo ir priemonės, kurių imtasi aukos apsaugai užtikrinti;
- prašyti informacijos ir gauti informaciją apie bet kokį galutinį sprendimą, kuriuo užbaigtas baudžiamasis procesas;
- kitas pagal įstatymus suteiktas teises.

Baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis dalyvaujanti auka turi šias teises:

- vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžiu paslaugų, jei nekalba kroatų kalba arba jos nesupranta, ar gestų kalbos vertėjo paslaugų, jei nukentėjusysis asmuo yra kurčias arba neregintis ir kurčias;
- pateikti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo ir prašymus taikyti laikinus draudimus nusikaltimo vykdytojui;
- teisę į teisinį atstovavimą;
- pateikti faktus ir siūlyti įrodymus;
- dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;
- dalyvauti procese, dalyvauti procedūroje dėl įrodymų ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;
- prašyti leisti susipažinti su bylos medžiaga pagal Baudžiamojo proceso kodeksą;
- prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl pateikto skundo dėl nusikaltimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;
- pateikti apeliacinį skundą;
- prašyti grąžinti ankstesnę padėtį;
- gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultatą.

Seksualinių nusikaltimų ir prekybos žmonėmis aukos kartu su minėtomis teisėmis turi papildomų teisių, kurios išvardytos 12 punkte.

Jei nusikaltimo auka yra vaikas, kartu su minėtomis aukų teisėmis jis turi papildomų teisių, kurios išvardytos 13 punkte.

Tyrimo etape nusikaltimų aukos, kurios dalyvauja procese kaip privatūs kaltintojai arba nukentėjusiosios šalys, gali atkreipti dėmesį į visus susijusius faktus ir pateikti įrodymus, svarbius nustatant nusikaltimą, išaiškinant nusikaltimo vykdytoją (-us) ir pateikiant reikalavimus per susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Ir prieš baudžiamąjį procesą, ir bet kuriame šio proceso etape prokuratūra ir teismas turi apsvarstyti galimybę, kad kaltinamasis nukentėjusiajai šaliai kompensuotų bet kokią dėl nusikaltimo patirtą žalą. Jie taip pat privalo informuoti nukentėjusiąją šalį apie tam tikras jos teises pagal įstatymus (pavyzdžiui, nukentėjusiosios šalies teisę naudoti savo gimtąją kalbą, teisę pateikti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo ir kt.).

Asmenys, kurie gali turėti informacijos apie nusikaltimą, nusikaltimo vykdytoją ar kitas svarbias aplinkybes, gali būti pašaukti dalyvauti kaip **liudytojai**.

Liudyti gali būti pašaukta nukentėjusioji šalis, nukentėjusioji šalis kaip kaltintoja ir privatus kaltintojas.

Privatus kaltintojas turi tas pačias teises kaip ir prokuroras, išskyrus tas teises, kurias turi tik valstybės institucija.

Ar teismo nagrinėjimo metu galiu padaryti pareiškimą ar pateikti liudijimą? Kokiomis sąlygomis?

Nukentėjusioji šalis baudžiamajame procese turi tas teises, kurios išvardytos 25 punkte.

Kokią informaciją gausiu teismo nagrinėjimo metu?

Tyrimo etape nusikaltimų aukos, kurios dalyvauja procese kaip privatūs kaltintojai arba nukentėjusiosios šalys, gali atkreipti dėmesį į visus susijusius faktus ir pateikti įrodymus, svarbius nustatant nusikaltimą, išaiškinant nusikaltimo vykdytoją (-us) ir pateikiant reikalavimus per susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis dalyvaujanti auka turi šias teises:

- prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl jos pateikto pranešimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;
- būti informuota apie tai, kad skundas dėl nusikaltimo atmestas, arba kad prokuroras nusprendė nesiimti veiksmų;
- gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultatą.

Ar turėsiu galimybę susipažinti su bylos medžiaga?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, gali susipažinti su bylos medžiaga.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

3 - Mano teisės pasibaigus teismui nagrinėjimui

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([hr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, gali apskųsti teismo sprendimą.

Asmenys, kuriems leidžiama tai daryti, pirmosios instancijos sprendimą gali apskųsti per 15 dienų po to, kai jiems įteikta to sprendimo kopija.

Apeliacinį skundą gali pateikti bet kuri bylos šalis, gynybos advokatas arba nukentėjusioji šalis.

Nukentėjusioji šalis gali apskųsti sprendimą remdamasi teismo priimtu sprendimu dėl baudžiamojo proceso išlaidų ar dėl reikalavimo atlyginti žalą. Tačiau jei prokuroras perėmė baudžiamąjį persekiojimą iš nukentėjusiosios šalies, kuri veikė kaip privatus kaltintojas, ji gali pateikti apeliaciją bet kokių pagrindų, kuriuo galima užginčyti teismo sprendimą.

Kokios yra mano teisės paskelbus nuosprendį?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, gali pateikti apeliacinį skundą ir siekti, kad būtų grąžinta ankstesnė padėtis.

Ar turi teisę į paramą ar apsaugą, pasibaigus teisminiam nagrinėjimui? Kiek laiko?

Nusikaltimų aukos ir liudytojai gali kreiptis į specialius apskričių teismų padalinius, kad gautų informaciją ir paramą bet kuriame baudžiamojo proceso (ar proceso dėl baudžiamojo nusižengimo) etape iki tol, kol bus priimtas teismo sprendimas.

Jeigu aukos arba liudytojai į šiuos paramos aukoms ir liudytojams padalinius kreipsis **po to, kai bus priimtas teismo sprendimas**, šie padaliniai suteiks jiems informaciją pagal savo kompetenciją ir nusiųs juos į kitas specializuotas organizacijas ir tarnybas, kurios tenkina nusikaltimų aukų arba liudytojų poreikius.

Teisingumo ministerijos Nepriklausoma paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams tarnyba teikia aukoms, nukentėjusiosioms šalims arba jų šeimoms informaciją apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą (automatinį arba lygtinį paleidimą) iš kalėjimo. Ši informacija teikiama visoms aukoms ir nukentėjusiosioms šalims po sunkių nusikaltimų, tokių kaip nusikaltimai gyvybei ir sveikatai, seksualiniai nusikaltimai, smurtiniai nusikaltimai ar karo nusikaltimai.

Išimtiniais atvejais, kai ši nepriklausoma tarnyba nustato, kad ilgalaikio smurto šeimoje ar smurto prieš moteris aukai reikia suderintos papildomos paramos, ji informuoja tos apskrities specialios darbo grupės, skirtos smurto šeimoje ir smurto prieš moteris prevencijai ir kovai su juo, koordinatorių apie įvykusį pokalbį su auka ir apie jos problemas ir paprašo, kad ši apskrities darbo grupė imtųsi reikiamų veiksmų. Kai tinka, ši informacija taip pat perduodama kompetentingam policijos skyriui ir kompetentingam socialinės gerovės centrui, jei auka (vaikas ar kitas asmuo) yra teisiškai neveiksni, arba kompetentingai probacijos tarnybai, jei nusikaltimo vykdytojas yra lygtinai paleistas į laisvę ir privalo reguliariai atvykti į probacijos tarnybą.

Išimtiniais atvejais, kai Nepriklausoma paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams tarnyba, remdamasi informacija, surinkta iš nusikaltimo aukos (dėl kito nusikaltimo, o ne tų, kurie minėti pirmiau), padaro išvadą, kad aukai reikia skubios papildomos paramos ir apsaugos, ji gali prašyti, kad aukai sutikus, veiksmų imtųsi kompetentingas policijos skyrius.

Paramą nusikaltimų aukoms taip pat teikia **pilietinės visuomenės organizacijos** iškart po nusikaltimo, per baudžiamąjį procesą ir po teismo proceso pabaigos, t. y. po to, kai priimtas galutinis teismo sprendimas. Pilietinės visuomenės organizacijų teikiama parama ir pagalba priklauso nuo jų kompetencijos.

Kokia informacija man bus suteikta, jei nusikaltimo vykdytojui bus paskelbtas nuosprendis?

Rašytinis sprendimas, kuriame pateikta nurodymų dėl galimų teisių gynimo priemonių, įteikiamas kaltintojui, kaltinamajam ir jo gynybos advokatui, nukentėjusiajai šaliai (jei ji turi teisę apskųsti sprendimą), tai šaliai, kurios turtas tuo sprendimu konfiskuojamas, ir juridiniam asmeniui, iš kurio turi būti konfiskuotos pajamos.

Nukentėjusiajai šaliai, kuri neturi teisės apskųsti sprendimo, jis bus pateiktas įstatymų nustatyta tvarka kartu su pranešimu apie jos teisę siekti, kad būtų grąžinta ankstesnė padėtis. Galutinis sprendimas pateikiamas nukentėjusiajai šaliai, jei ji to paprašo.

Ar man bus pranešta, jei nusikaltimo vykdytojas bus paleistas (įskaitant paleidimo nesuėjus terminui arba lygtinio paleidimo atvejus) arba pabėgs iš kalėjimo?

Pagal Baudžiamojo proceso kodeksą nusikaltimo auka turi teisę būti nedelsiant policijos informuota apie tai, kad nutrauktas nusikaltimo vykdytojo sulaikymas arba kardomasis kalinimas, nebent dėl tokios informacijos atskleidimo galėtų kilti grėsmė nusikaltimo vykdytojui. Auka taip pat informuojama apie priemones, kurių imamasi dėl jos apsaugos, kai tokių priemonių yra įsakyta imtis.

Pataisos įstaigos ir kalėjimai neinformuoja Nepriklausomos paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams tarnybos apie pabėgusius kalinius, o pranešimą apie nusikaltimo vykdytojo pabėgimą nusiunčia tik policijai; tačiau šis įstatymas netrukus bus pakeistas.

Nusikaltimų aukos turi teisę, kai paprašo, būti informuojamos apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą iš sulaikymo ar kardomojo kalinimo įstaigos ir jo pabėgimą arba paleidimą iš kalėjimo, taip pat apie priemones, kurių imamasi dėl aukos saugumo.

Sunkių nusikaltimų, t. y. nusikaltimų gyvybei ir sveikatai, seksualinių nusikaltimų, smurtinių nusikaltimų ir karo nusikaltimų aukos informuojamos apie nusikaltimo vykdytojo automatinį arba lygtinį paleidimą į laisvę.

Ar būsiu įtrauktas priimant sprendimus dėl paleidimo arba lygtinio paleidimo? Pavyzdžiui, ar galiu padaryti pareiškimą arba paduoti skundą?

Į bet koki smurtinio nusikaltimo aukos padarytą pareiškimą ir į kitą svarbią su auka susijusią informaciją atsižvelgiama svarstant, ar reikėtų priimti sprendimą leisti nusikaltimo vykdytojui praleisti savaitgalius ne pataisos įstaigoje ar kalėjime. Aukos pareiškimas yra vienas iš lygtinio paleidimo proceso dokumentų. Tačiau pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus aukai nesuteikiama galimybės dalyvauti priimant sprendimą dėl lygtinio paleidimo ir (arba) tą sprendimą apskųsti.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

4. Kompensacija

Kokia procedūra taikoma reikalavimui, kad nusikaltimo vykdytojas atlygintų žalą (pvz., teismo byla, civilinis ieškinys, civilinis ieškinys baudžiamojoje byloje)?

Pagal konkrečius teisės aktus nusikaltimų, už kuriuos baudžiama ne mažiau kaip penkerių metų laisvės atėmimu, aukos, patyrusios didelę psichologinę ir fizinę traumą arba sunkius nusikaltimo padarinius, turi teisę pasikonsultuoti su patarėju prieš duodamos parodymus per baudžiamąjį procesą arba pateikdamos reikalavimą atlyginti žalą; šiam patarėjui atlyginama iš valstybės biudžeto.

Per baudžiamąjį procesą reikalavimus atlyginti žalą gali teikti asmenys, kuriems leidžiama pareikšti tokius reikalavimus civiliniais ieškiniiais.

Nusikaltimų aukos, teikiančios reikalavimus atlyginti žalą, turi nurodyti, ar jau gavo kompensaciją ir ar pateikė reikalavimą dėl žalos atlyginimo.

Teismas nusikaltimo vykdytojui nurodė man atlyginti žalą ir (arba) sumokėti kompensaciją. Kaip užtikrinti, kad nusikaltimo vykdytojas sumokėtų?

Kai dėl reikalavimo atlyginti žalą priimamas galutinis ir vykdytinas sprendimas, nukentėjusioji šalis gali prašyti, kad teismas, priėmęs tą sprendimą pirmąja instancija, išduotų jai patvirtintą to sprendimo kopiją, kurioje būtų nurodyta, kad tas sprendimas vykdytinas.

Jei sprendime nenustatyta termino, iki kurio jis turi būti įvykdytas, tuo sprendimu nustatyta prievolė turi būti įvykdyta per 15 dienų po to, kai tas sprendimas tampa galutinis. Po šio termino pradedamas priverstinis tos prievolės vykdymo užtikrinimas.

Jei nusikaltimo vykdytojas nemoka, ar gali valstybė man atlikti išankstinį mokėjimą? Kokiomis sąlygomis?

Tyčinio nusikaltimo aukai gali būti skirta kompensacija iš valstybės biudžeto pagal specialų įstatymą. Jei jau yra patenkintas aukos reikalavimas atlyginti žalą, kompensacijos dydis priklauso nuo tos skirtos sumos, o teismas, priimančias sprendimą dėl reikalavimo atlyginti žalą, taip pat atsižvelgia į kompensaciją, aukos jau gautą iš valstybės biudžeto.

Ar turiu teisę į kompensaciją iš valstybės?

Tyčinių smurtinių nusikaltimų, kurie įvykdyti Kroatijoje po 2013 m. liepos 1 d., aukos turi teisę gauti kompensaciją:

- jei yra Kroatijos ar kitos ES valstybės narės piliečiai arba gyventojai;
- jei dėl nusikaltimo patyrė sunkų kūno sužalojimą arba sunkų sveikatos sutrikdymą;
- jei apie nusikaltimą pranešta policijai ar prokuratūrai arba jis užregistruotas toje įstaigoje per šešis mėnesius nuo tos dienos, kurią jis įvykdytas, nepriklausomai nuo to, ar nusikaltimo vykdytojas yra žinomas;
- jei auka pateikia oficialios formos prašymą kartu su reikiama dokumentais (prašymo formą galima gauti bet kuriame policijos skyriuje, prokuratūroje arba municipaliniame ar apskrities teisme; ją taip pat galima gauti internetu Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, prokuratūrų ir municipalinių bei apskričių teismų svetainėse).

Auka turi teisę, kad būtų kompensuotos:

- medicininio gydymo išlaidos iki valstybės nustatytų ribų; ši kompensacija suteikiama tik tada, kai aukos išlaidos negali būti padengtos sveikatos draudimo lėšomis;
- prarastos pajamos iki 35 000 HRK.

Ar turiu teisę į kompensaciją, jei nusikaltimo vykdytojas nepripažintas kaltu?

Kompensacija aukai gali būti suteikta net ir tuo atveju, kai nusikaltimo vykdytojas nežinomas arba baudžiamasis procesas nepradėtas.

Ar turiu teisę į specialią išmoką, kol laikiu sprendimo dėl mano pateikto ieškinio dėl kompensavimo?

Pagal Kroatijos įstatymus tokių specialių išmokų neteikiama.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (hr) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Esu nusikaltimo auka. Į ką turiu kreiptis dėl paramos ir pagalbos?

Paramos aukoms karštoji linija

Nacionalinė paramos nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms linija (tel. 116 006) teikia emocinę paramą, informaciją apie aukų teises ir pataria, kurios įstaigos ir organizacijos gali suteikti tolesnę informaciją, pagalbą ir paramą.

Ši pagalbos linija – tai nemokamos pagalbos telefonu paslauga.

Ji teikiama kroatų ir anglų kalbomis, darbo dienomis nuo 8.00 iki 20.00 val.

Nacionalinė paramos nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms linija (tel. 116 006) yra bendroji paramos tarnyba.

Daugiau informacijos: <http://pzs.hr/>.

Kitos specializuotos pilietinės visuomenės organizacijos taip pat teikia paramą ir pagalbą telefonu kai kurių nusikaltimų aukoms ir vaikams. Daugiau informacijos ir šių organizacijų kiekvienoje apskrityje sąrašą rasite [Kroatijos teisingumo ministerijos](#) svetainėje.

Visoje šalyje psichosocialinę ir teisinę pagalbą teikiančių organizacijų sąrašas:

116 006	Nacionalinė paramos nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukoms linija	Darbo dienomis 8.00–20.00 val.
116 000	Nacionalinė karštoji linija dėl dingusių vaikų Dingusių ir smurtą patiriančių vaikų pagalbos centras	Visą parą, visomis savaitės dienomis
116 111	<i>Hrabri telefon</i> – pagalbos vaikams linija	Darbo dienomis 9.00–20.00 val.
0800 0800	<i>Hrabri telefon</i> – pagalbos tėvams linija	Darbo dienomis 9.00–20.00 val.
0800 77 99	Pagalbos dėl prekybos žmonėmis telefono numeris	Kiekvieną dieną, 10.00–18.00 val.
0800 55 44	Smurto aukų moterų konsultavimo centras Zagrebo moterų centras	Darbo dienomis 11.00–17.00 val.
0800 655 222	Pagalbos smurto aukoms moterims ir vaikams telefono numeris <i>Ženska pomoć sada</i> – moterų pagalbos linija	Visą parą, visomis savaitės dienomis
0800 200 144	<i>B.a.B.e.</i> – nemokama teisinė pagalba smurto šeimoje aukoms	Darbo dienomis 9.00–15.00 val.
01 6119 444	Paramos seksualinio smurto aukoms centras <i>Ženska soba</i> – lytinių teisių centras	Darbo dienomis 10.00–17.00 val.
01 48 28 888	Psichologinė pagalba	Darbo dienomis 10.00–22.00 val.

	Psichologinės pagalbos centras TESA	
01 48 33 888	„Blue Phone“ vaikų pagalbos linija	Darbo dienomis 9.00–21.00 val.
01 4811 320	Nemokama teisinė pagalba Teisės universiteto Teisės klinika	Darbo dienomis 10.00–12.00 val., trečiadieniais ir ketvirtadieniais 17.00–19.00 val.

Ar parama aukoms teikiama nemokamai?

Taip.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš valstybinių tarnybų ar institucijų?

Paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padaliniai teikia:

1. emocinę paramą;
2. informaciją apie teises;
3. techninio ir praktinio pobūdžio informaciją aukoms, liudytojams ir jų šeimų nariams;
4. siuntimus į specializuotas pilietinės visuomenės įstaigas ir organizacijas pagal aukos arba liudytojo poreikius.

Apskričių teismų paramos nusikaltimų aukoms ir liudytojams padaliniai:

PARAMOS NUSIKALTIMŲ AUKOMS IR LIUDYTOJAMS PADALINIAI		
Osijeko apskrities teismas	Adresas:	Europska avenija 7, 31 000 Osijek, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.:	031 228 500
	El. paštas:	podrska-svjedocima@zsos.pravosudje.hr
Rijekos apskrities teismas	Adresas:	Žrtava fašizma 7, 51000 Rijeka, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.:	051 355 645
	El. paštas:	podrska-svjedocima-ri@pravosudje.hr
Sisako apskrities teismas	Adresas:	Trg Ljudevita Posavskog 5, 44000 Sisak, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.:	044 524 419
	El. paštas:	podrska-svjedocima-sk@zssk.pravosudje.hr
Splito apskrities teismas	Adresas:	Gundulićeva 29a, 21000 Split, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.:	021 387 543
	El. paštas:	podrska-svjedocima-st@pravosudje.hr
Vukovaro apskrities teismas	Adresas:	Županijska 33, 32000 Vukovar, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.:	032 452 529
	El. paštas:	podrska-svjedocima-vu@pravosudje.hr
Zadaro apskrities teismas	Adresas:	Borelli 9, 23 000 Zadar, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.:	023 203 640
	El. paštas:	podrska-svjedocima@pravosudje.hr
Zagrebo apskrities teismas	Adresas:	Trg N.Š. Zrinskog 5, 10 000 Zagreb, Hrvatska (Kroatija)
	Tel.:	01 4801 062

Kroatijos teisingumo ministerijos Nepriklausoma nusikaltimų aukų ir liudytojų tarnyba teikia informaciją apie teises ir emocinę paramą, taip pat konkrečią informaciją apie paramą aukoms ir liudytojams. Taip pat teikiama parama nusikaltimų aukoms ir liudytojams, kviečiamiems duoti parodymus Kroatijos teismuose pagal tarptautinės teisinės pagalbos mechanizmą, ir nusikaltimų aukoms bei liudytojams iš Kroatijos, pagal tą patį mechanizmą kviečiamiems duoti parodymus užsienio teismuose. Ši nepriklausoma tarnyba siunčia nusikaltimų aukoms ir liudytojams informacinius laiškus su kontaktine informacija ir praneša jiems apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą (automatinį arba lygtinį paleidimą) iš kalėjimo. Ji taip pat atsakinga už nusikaltimų aukoms skiriamos finansinės kompensacijos dydžio nustatymą.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš nevyriausybinų organizacijų?

Priklausomai nuo organizacijos pobūdžio ir jos kompetencijos, galima gauti įvairių rūšių pagalbą ir paramą: psichologinę, emocinę, teisinę, praktinę, apgyvendinimo, medicinos pagalbą, apsaugą ir paramą teisme.

Daugiau informacijos ir šių organizacijų kiekvienoje apskrityje sąrašą rasite [čia](#) Kroatijos teisingumo ministerijos svetainėje.

Kroatijoje šiuo metu steigiami dvylika probacijos tarnybų. Jų užduotis – atsižvelgti į baudžiamųjų sankcijų vykdymo žmogiškąjį aspektą, užtikrinti efektyvesnę nusikaltimų vykdytojų reintegraciją į visuomenę ir teikti pagalbą nusikaltimų aukoms, nukentėjusiosioms šalims ir jų šeimoms.

Nacionalinė probacijos tarnyba padeda pasirengti nusikaltimų vykdytojų grįžimui į visuomenę po paleidimo iš kalėjimo, įskaitant pagalbą jiems susirasti būstą ir darbą, taip pat pagalbą jiems patiems ir jų nusikaltimų aukoms, nukentėjusiosioms šalims bei jų šeimoms pasirengti nusikaltimo vykdytojo išėjimui į laisvę. Ši tarnyba taip pat organizuoja psichosocialinės paramos teikimą aukoms, nukentėjusiosioms šalims ir aukų bei nusikaltimų vykdytojų šeimoms.

Kai ketinama išleisti į laisvę nusikaltimo vykdytoją, kuris atlieka bausmę už seksualinį nusikaltimą, nusikaltimą gyvybei ir sveikatai ar smurtinį nusikaltimą, Probacijos tarnyba privalo tinkamai ir nedelsdama apie tai pranešti aukai (-oms), nukentėjusiajai (-iosioms) šaliai (-ims) ir jų šeimoms.

Atskirų probacijos tarnybų ir Teisingumo ministerijos Probacijos departamento kontaktiniai duomenys pateikti [čia](#).

Nusikaltimų aukos gali kreiptis į policiją el. paštu policija@mup.hr arba prevencija@mup.hr, arba paskambinti telefonu **192 (visą parą, visomis savaitės dienomis) ar +385 1 3788 111**.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/10/2018